

Koniec wieku

KAZIMIERZ PRZERWA-TETMAJER

Koniec wieku XIX

Przekleństwo?... Tylko dziki, kiedy się skałeczy,
złorzeczy swemu bogu, skrytemu w przestworze¹.
Ironia?... Lecz największe z szyderstw czyż się może
równać z ironią biegu najzwyczajszych rzeczy?²

Przekleństwo

Wzgarda... Lecz tylko głupiec gardzi tym ciężarem
którego wziąć na słabe nie zdoła ramiona,
Rozpacz? ... Więc za przykładem trzeba iść skorpiona,
co się zabija, kiedy otoczą go żarem³?

Głupota

Samobójstwo

Walka?... Ale czyż mrówka rzucona na szyny
może walczyć z pociągiem, nadchodzącym w pędzie,
Rezygnacja?... Czyż przez to mniej się cierpieć będzie,
gdy się z poddaniem schyli pod nóż gilotyny⁴?

Walka

Byt przyszły?... Gwiazd tajniki któż z ludzi ogląda,
kto zliczy zgasłe słońca⁵ i kres światu zgadnie?
Użycie? ... Ależ w duszy jest zawsze coś na dnie,
co wśród użycia pragnie, wśród rozkoszy żąda.

Wiedza

Rozkosz

Cóż więc jest? Co zostało nam, co wszystko wiemy,
dla których żadna z dawnych wiar już nie wystarcza?
Jakaż jest przeciw włócznie złego twoja tarcza
człowiecze z końca wieku? ... Głowę zwiesił niemy.

Kondycja ludzka

¹przestwór — rozległa przestrzeń, tu: niebo. [przypis edytorski]

²(...) równać z ironią biegu najzwyczajszych rzeczy? — w niektórych wydaniach po tej strofie pojawiała się jeszcze jedna: Idee?... Ależ lat już minęły tysiące, / A idee są zawsze tylko ideami. / Modlitwa?... Lecz niewiele tylko jeszcze mam / Oko w trójkąt wprawione i na świat patrzące. [przypis edytorski]

³Więc za przykładem trzeba iść skorpiona, / co się zabija, kiedy otoczą go żarem — mówi się, że skorpion, zaatakowany ogniem, nie mogąc znaleźć drogi ucieczki, sam w siebie wbija umieszczony w odwłoku kolec jadowy. W istocie jest to efekt przedśmiertnych drgawek. [przypis edytorski]

⁴gilotyna — urządzenie do wykonywania egzekucji przez ścięcie; na szyję skazańca spadał w nim ciężki (ok 30-40kg) nóż o skośnym ostrzu, umieszczony na pionowych prowadnicach. [przypis edytorski]

⁵słońca — tu: gwiazdy. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/koniec-wieku>

Tekst opracowany na podstawie: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Wybór poezyj (nowy), nakł Gebethnera i Wolffa, Warszawa-Kraków 1906

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Śląską z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BŚ.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Marta Niedziałkowska, Paweł Koziol.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.